

СКЛАДОВІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ УКРАЇНИ

Історично склалося так, що вітчизняне сільськогосподарське машинобудування було однією з найуспішніших галузей промисловості країни, виготовляючи повний асортимент необхідної агровиробникам сільськогосподарської техніки. Проте на сьогоднішній день можна констатувати, що галузь перебуває на етапі стагнації, яка ще більше посилюється під впливом економічної кризи. Не дивлячись на тенденції зростання машинобудівного виробництва, загальний економічний стан, особливо підприємств сільськогосподарського машинобудування, залишається в більшій частині кризовим, корінних змін в даній галузі за останні роки не відбулося. Враховуючи даний факт більшість сільськогосподарської техніки, що випускається вітчизняними підприємствами, не відповідає вимогам споживачів, що позначається на рівні її конкурентоспроможності.

Для більшості підприємств машинобудування для АПК України характерним є застарілість техніко-технологічної бази, незадовільне фінансове становище підприємств, темпи, оновлення вітчизняної складної агротехніки у 2–5 разів нижчі, ніж за кордоном. Це зменшує попит на вітчизняну техніку, незважаючи на більшу її пристосованість до роботи в умовах України і в декілька разів нижчу вартість проти закордонних аналогів.

Нині вітчизняні заводи з виробництва основних видів сільськогосподарської техніки не в силах забезпечити нею аграрний сектор, причому з оптимальним співвідношенням: ціна—технологічний рівень—якість. Через наявність великої суми дебіторської і кредиторської заборгованості більшість підприємств сільськогосподарського машинобудування вимушені працювати в екстремальному режимі.

В переважній більшості українські сільгоспмашинобудівні підприємства мають низьку конкурентоспроможність як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках. В умовах розвитку ринкових відносин підприємства галузі постійно знаходяться в гострій конкурентній боротьбі між собою та на світовому ринку, тому проблема підвищення конкурентоспроможності для них є досить актуальною. Конкурентоспроможність підприємства – це відносна категорія, що відображає відмінності розвитку даного підприємства від конкурента як за ступенем задоволення своєю продукцією суспільної потреби, так і за ефективністю виробничо-господарської діяльності. Це спроможність виробничо-економічних систем змінювати траєкторію розвитку в процесі адаптації до змін у зовнішньому середовищі з метою збереження, розвитку існуючих чи створення нових конкурентних переваг. Р.Фатхутдінов визначає, що конкурентоспроможність підприємства – це випуск конкурентоспроможного продукту, який здатен витримувати конкуренцію в порівнянні з аналогічними продуктами на даному ринку.

Конкурентоспроможність підприємства має еволюційну природу, оскільки чинники, що зумовлюють її рівень, постійно змінюються. Таку саму еволюційну природу має саме цей фактичний рівень конкурентоспроможності. У кожний конкретний момент часу він може бути або більший, або менший, характеризуючи або вищу, або нижчу конкурентоспроможність даного підприємства, особливо актуально це для підприємств сільгоспмашинобудування.

Відповідно підходам до трактування поняття конкурентоспроможності підприємства можна виділити такі параметри конкурентоспроможності як: здатність підприємства ефективно функціонувати на внутрішньому та зовнішньому ринках; спроможність продукції даного підприємства конкурувати на ринку з аналогічною продукцією; отримання підприємством конкурентних переваг на основі продукції відповідної якості; ефективне використання технологій, ресурсів, методів управління, навичок і знань персоналу, компонентів маркетингової діяльності, що відображаються в якості та конкурентоспроможності продукції, прибутковості підприємства. Враховуючи зазначені параметри конкурентоспроможності можна виділити, що до найгостріших завдань забезпечення конкурентоспроможності підприємств сучасного вітчизняного машинобудування є подолання проблем, пов'язаних із відсталою техніко-технологічною базою. Дані питання вимагають залучення значних фінансових та інвестиційних ресурсів, які найчастіше відсутні у підприємств.

Зазначимо складові підвищення конкурентоспроможності підприємств машинобудівної галузі для АПК:

- збільшення ефективності використання наявного потенціалу підприємств;
- зростання рівня мотивації персоналу сільськогосподарських підприємств як запорука підвищення ефективності та результативності праці;
- оновлення матеріально-технічної бази сільгосптоваровиробників у різних формах та на основі різних джерел фінансування;
- впровадження ефективної підприємницької стратегії на основі удосконалення організації виробництва та впровадження концепції маркетингу;
- підвищення ефективності державної підтримки та державного регулювання ризикового за своєю природою і водночас стратегічно важливого сільськогосподарського виробництва.

Отже до основних складових конкурентоспроможності підприємств машинобудування для АПК належать: технічний рівень товару, рівень маркетингу та рекламно-інформаційного забезпечення,

відповідність вимогам споживача, технічним умовам і стандартам, організація сервісу, гарантійного забезпечення, навчання персоналу, терміни гарантій, терміни постачання, ціна, умови платежів, своєчасність появи товару на обраному сегменті ринку та політико-економічна ситуація в країні. То ж важливою умовою забезпечення конкурентоспроможності підприємств є ефективне використання ресурсів, кваліфікацій персоналу, досягнень сучасного менеджменту, інноваційних, фінансових та інформаційних можливостей підприємства, що у сукупності являють собою його потенціал, який, у свою чергу, також повинен бути конкурентоспроможним.

В сучасних умовах розвитку економічних відносин конкурентоспроможність підприємств сільгоспмашинобудування має характерні особливості пов'язані з:

- розвитком новітніх технологій;
- значним рівнем конкуренції у середовищі сільгоспмашинобудівників;
- завоювання вітчизняного ринку сільгосптехніки продукцією іноземного виробництва.

У даній ситуації для кожного виробника стають необхідними аналіз його конкурентоспроможності та розробка дієвих засобів щодо її підвищення.

У зв'язку з цим для вирішення завдання підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств галузі сільгоспмашинобудування необхідним є: створення та освоєння виробництва конкурентоздатної сільськогосподарської техніки; здійснення технічного переозброєння на підприємствах сільськогосподарського машинобудування з метою підвищення якості сільськогосподарської техніки, що випускається; прискорення інноваційного розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування; здійснення реструктуризації підприємств з метою підвищення продуктивності праці та зниження собівартості продукції.

Реалізація даних заходів щодо підвищення конкурентоспроможності сільгоспмашинобудівних підприємств повинна містити такі важливі напрямки робіт: розробка плану техніко-економічних заходів в розрізі основних чинників підвищення конкурентоспроможності підприємства, з визначенням джерел фінансування; розрахунок ефективності плану техніко-економічних заходів, що забезпечує реалізацію нової стратегії; структурне забезпечення нової стратегії, підвищення конкурентоспроможності підприємства; організація оперативного управління конкурентоспроможністю підприємства на всіх його рівнях; формування та постійне поповнення інформаційної бази про науково-виробничі процеси і техніко-економічні характеристики товарів на підприємствах-конкурентах; організація постійного моніторингу конкурентоспроможності продукції та підприємства.

Машинобудівний комплекс для АПК України має значний інноваційний потенціал, що дає велику надію на відродження галузі та у перспективі сільськогосподарське машинобудування має змогу зайняти більш вагоме місце у структурі промисловості України. Розглянувши деякі складові конкурентоспроможності підприємства, можна зазначити, що підвищення конкурентоспроможності підприємства залежить від ефективного використання всіх наявних ресурсів, що дасть змогу збільшити виробництво високоякісної продукції, знизити затрати праці та коштів, одержати прибутки в розмірах, необхідних для забезпечення розширеного відтворення в сільськогосподарському машинобудуванні країни, що в свою чергу сприятиме прискоренню виходу галузі з сучасної фінансової кризи, дозволить зміцнити експортний потенціал, надійність продовольчої безпеки.